

18th European Congress of Psychiatry

27. 2. – 2. 3. 2010, Mníchov

MUDr. Dagmar Breznoščáková

1. Psychiatrická klinika LF UPJŠ a FNLP, Košice

Pod záštitou Európskej Psychiatrickej Asociácie – EPA sa už tradične, tentoraz 18.-krát, konal Európsky psychiatrický kongres, v dňoch 27. februára – 2. marca v Mníchove v Nemecku s podtitulom „Improve the Quality of Psychiatric Research and Treatment in Europe“. Prihlásených bolo snáď historicky najviac, približne 3 400 účastníkov z viac ako 80 krajín.

Odborný program bol síce „nabitý“, ale príjemné bolo, že paralelne neprebíhalo aj 10 – 12 sympózií ako po iné roky, a teda človek nemal až takú dilemu v rozhodovaní a doslova losovaní účasti na nejakej odbornej aktivite.

Prvý deň kongresu začal popoludní bohatou ponukou CME kurzov týkajúcich sa najmä **kognitívno-behaviorálnej terapie**, napr. OCD či porúch príjmu potravy alebo terapie zameranej na riešenie problémov. Večer sa uskutočnil otvárací ceremoniál s príhovorom a vstupom prezidenta kongresu *Hansa-Jürgena Möllera* o vplyve EPA na európsku psychiatriu a o vplyve európskej psychiatrie na svetovú. Celý otvárací ceremoniál bol hodný svojho mena aj vďaka výborne zvolenému hudobnému aranžmá (Chopin či Smetana), zakončený fantastickým prevedením Smetanu svetoznámu pianistkou Slávkou Pěchočovou. Vyvrcholením bola ale „art“ prednáška *prof. Cyrila Höschla*: „Bedřich Smetana: Umenie a choroba“. Na záver sa odovzdávali ceny mladým potenciálnym vedcom, ktorí už majú za sebou aké-také objavy na poli psychiatrie.

Druhý deň sa uskutočnilo zaujímavé sympóziu venované **závislosti či nadužívaniu internetu**, kde *M. Ammäschrleger* z Nemecka prezentovala súbor 100 pacientov (8 – 18 rokov) liečených kvôli nejakej duševnej poruche a zistila 3% (7%) prevalenciu závislosti (zneužívania) internetových služieb. *H. Poppe* z Rakúska vo svojom súbore zistil, že najčastejšími komorbidity v súvislosti so závislosťou na internete sú sociálna fobia, depresia a ADHD.

M. Bauer z Nemecka v bloku venovanom **bipolárnej afektívnej poruche** (BAP) – novým konceptom a poznatkom, upozornil na to, že u väčšiny pacientov sa objaví BAP už pred 19. rokom života, ale v zásade je omnoho neskôr

diagnostikovaná, pričom skoršia diagnostika by mohla zabrániť rozvoju iných komorbidít v súvislosti s BAP. To zdôraznil aj *Ch. Correll* z USA a *P. Conus* zo Švajčiarska, ktorí zistili, že ako prvá fáza sa pred 18. rokom manifestuje zvyčajne manická fáza BAP, ale s pomalým priebehom, a to môže byť dôvodom, prečo je často nerozpoznaná. Nadväzujú na predchádzajúce objavy, že výkyvy nálady reprezentované napr. cyklo-

Obrázok 1. FELDHERRNHALLE na námestí KÖNIGSPLATZ

Obrázok 2. Pohoda na námestí MARIENPLATZ v pozadí so stredovekou bránou do Starého mesta KARLSTOR

týmny temperament sú prítomné už pred prvým výskytom symptomatickej charakteristickej pre BAP, *G. Juckel* z Nemecka poukázal na to, že je relevantné zisťovať túto črtu už pred samotným výskytom poruchy napr. u detí pacientov s BAP, a taktiež na jasnú spojitosť s genetickými rizikovými faktormi.

Psychiatr. prax; 2010; 11 (2–3): 98–99

V sympóziu týkajúcom sa **suicidálneho správania mládeže** referoval *V. Carli* zo Švédska o preventívnom programe SEYLE, do ktorého je zahrnutých 12 európskych krajín. Tento je rozdelený do 3 fáz: v prvej prebiehajú prednášky na školách celkovo zamerané na zdravý spôsob života a adolescenti vyplňajú rôzne dotazníky, na čo nadväzuje druhá fáza zameraná najmä na vysoko rizikových adolescentov a ich zvýšené monitorovanie, čo sa týka potenciálneho suicidálneho správania, a v tretej fáze prebiehajú školenia učiteľov, školských pracovníkov, sociálnych pracovníkov v „antisuicidálnom preventívnom programe“, na čo nadviazala *L.-A. Burke* z Írska o podobnom efektívnom programe v ich podmienkach.

S. Dittmann z Nemecka v pondelňajšom sympóziu týkajúcom sa **kognitívneho poškodenia u pacientov s BAP** diskutoval o tom, či homocysteín je akýmsi prediktorom práve pre kognitívne poškodenie v súbore 50 pacientov s BAP, pričom výsledky sú zatiaľ nejednoznačné. *P. Brambilla a kol.* z Talianska skúmali u pacientov so schizofréniou a BAP (n = 20, 12) narušenie schopnosti učiť sa, pričom spoločným menovateľom pre obe poruchy je redukovaná kapacita pamäti a redukovaná plasticita v hipokampe.

V sympóziu zameranom na **monoterapiu vs polyfarmakoterapiu** *S. Kasper* z Rakúska, zozbierajúc údaje z viac ako 60 psychiatrických oddelení počas minulých dvoch rokov, kriticky zhodnotil, že skoro polovica pacientov s depresiou mala ordinované súčasne s antidepresívom aj antipsychotikum, hoci dve antidepresíva nemala ani 1/3 hospitalizovaných pacientov. Najčastejšou kombináciou bol venlafaxín s mirtazapínom a potom citalopram s mirtazapínom. *D. Naber* z Nemecka zasa porovnával situáciu, čo sa týka antipsychotík a najmä v čom tkvie rozpor medzi teóriou (evidence based medicine) – v zmysle preferencie monoterapie – a praxou, kde často dochádza práve ku kombinácii antipsychotík, čo odôvodňuje proste empiriou. V závere sympózia *I. Bitter* z Maďarska poukázal na to, že je nevyhnutná aktualizácia európskych guidelines práve v oblasti kombinácie psychofarmák, a to predovšetkým v špeciálnych populáciách – u adolescentov a staršej populácie.

Z. Rihmer z Maďarska počas sympózia venovanom **lítiumu a jeho antisuicidálnemu efektu** vo svojej prednáške zdôraznil, že antisuicidálny efekt lítia sa významne nepreukázal iba u výborných respondérov (93 %), ale tiež u stredných (83 %) či slabých respondérov (49 %), čo sa týka unipolárnej aj bipolárnej afektívnej poruchy. E. Severus z Nemecka konštatoval, že hodnoty lítia medzi 0,6 – 0,8 mmol/l sú asi najoptimálnejšie ako pre manickú, zmiešanú tak aj depresívnu fázu BAP v rámci profylaktickej liečby BAP. L. Kessing a kol. z Dánska zistili zaujímavé výsledky týkajúce sa lítia a demencie, pretože v súbore skoro 5 000 pacientov zistili, že lítium, na rozdiel od antikonvulzív, antipsychotík či antidepresív, počas dlhodobej liečby znižuje riziko vzniku demencie.

R. Balon z USA nám vo svojej excelentnej plenárnej prednáške položil otázku, prečo sa

psychiatri akosi „vzdávajú“ zaobieraním sa **ľudskou sexualitou**, či zaobierajú sa ňou skôr sporadicky či okrajovo, pričom táto otázka sa týka psychiatrie možno viac ako kedykoľvek predtým, nielen čo sa týka kvality života, kvality vzťahov, sexuálnych vedľajších nežiaducich účinkov v súvislosti s psychofarmakami, ale aj rôznych duševných či telesných ochorení v rámci myšlienky „sexualita je neoddeliteľnou súčasťou jednoty tela aj mysle“.

Z viac ako 1 200 posterových prezentácií bolo skutočne možné odborné sa „nasýtiť“, pričom aj Slovensko prispelo dvoma posterami (D. Breznoščáková a kol., J. Dragašek a kol.).

Asi pred dvoma rokmi som prisúdila 16. kongresu v Nice slovíčko „bohatý“, pre tohtoročný je snáď najvýstižnejšie slovo „precízny“ – asi vďaka povestnému nemeckému perfekcionizmu a poriadku, ale na úžitok nám účastníkov, pretože

skutočne všetko bolo veľmi dobre zorganizované, usporiadané, označené bez nejakého chaosu či improvizácie. Na druhej strane, nenaplánovaný scenár života sme si mohli dosýta užívať na mníchovských námestiach či uliciach, napr. aj v rámci už skoro tradičnej antipsychiatrickej demonštrácie, s rôznymi pouličnými umelcami či v perfektných pivárňach s ponukou úžasnej bavorskej kuchyne a o. i. kvasinkového piva. Určite sa už teraz môžeme tešiť na budúci 19. kongres, ktorý sa uskutoční 12. – 15. marca 2011 v Rakúsku vo Viedni.

MUDr. Dagmar Breznoščáková

1. Psychiatrická klinika LF UPJŠ a FNLP
tr. SNP 1, 040 01 Košice
dagmar.breznoscakova@upjs.sk

Tlačová správa

2. apríl 2010 – Svetový deň povedomia o autizme

Bratislava, 31. marca 2010 – Autizmom trpí celosvetovo asi 67 miliónov ľudí. U detí s autistickým syndrómom je mimoriadne dôležité včasné odhalenie ochorenia a skorý zásah v podobe multidisciplinárnej odbornej starostlivosti. Kľúčovú úlohu tu zohrávajú predovšetkým rodičia alebo blízki príbuzní, ktorí majú možnosť ako prví spozorovať neštandardné prejavy správania u svojich detí. Kľúčovým je najmä obdobie do troch rokov života dieťaťa, kedy je správnym prístupom možné výrazne vstúpiť do vývoja ochorenia a ovplyvniť kvalitu života autistického človeka v budúcnosti.

Príčina vzniku autizmu doposiaľ nie je známa. Pravdepodobne ide o vrodennú poruchu, ku ktorej dochádza počas vnútromaternicového vývinu. Ide o celoživotné postihnutie, ktoré zatiaľ nedokážeme liečiť. Pri najťažších formách autista vôbec nie je schopný samostatnosti a potrebuje neustálu opateru. Väčšinou si jeho stav vyžaduje plnú pozornosť a čas jedného z rodičov. Opatera a vytvorenie vhodných sociálnych podmienok pre rodinu a dieťa s autizmom je finančne aj materiálne veľmi náročné.

V súvislosti so snahou upriamiť pozornosť svetovej verejnosti na problematiku autizmu vyhlásilo Valné zhromaždenie OSN v roku 2007 2. apríl za Svetový deň povedomia o autizme. Záštitu nad podujatiami v rámci tohtoročného Svetového dňa povedomia o autizme na Slovensku prevzala manželka prezidenta SR pani Silvia Gašparovičová a riaditeľka Kancelárie Svetovej zdravotníckej organizácie na Slovensku MUDr. Darina Sedláková, MPH. Myšlienkou podujatia je **zvýšiť povedomie verejnosti a akceptáciu autistov v spoločnosti**, v snahe začleniť ich medzi seba a vytvoriť im podmienky pre zmysluplný život.

Na Slovensku trpí autizmom približne 0,5 % populácie, pričom postihuje 4-krát častejšie chlapcov ako dievčatá. Problémom je, že stále **veľké množstvo detí nie je diagnostikovaných, resp. im správnu diagnózu určia neskoro**. „Mnohí ľudia považujú autistov často za agresívnych, neposlušných a nevedeláateľných, v dôsledku čoho sú spoločensky izolovaní. Správny prístup a odborná starostlivosť by pritom mohli pomôcť vziať ich späť do normálneho života,“ hovorí Mária Štubňová, predsedníčka predstavenstva Spoločnosti na pomoc osobám s autizmom (SPOSA) a zároveň matka autistického dieťaťa.

Výsledky prieskumu (1), ktorý na Slovensku realizovala SPOSA medzi rodinami s autistickým dieťaťom, ukázali, že až v 70 % prípadov si zvláštnosti v správaní u dieťaťa všimli buď rodičia, alebo niekto z blízkych príbuzných, a iba 13 % opýtaných na to upozornil ošetrojúci lekár. Pozitívnu správou je, že prvé príznaky postihnutia boli spozorované u 67 % detí v období do 3 rokov života. Na druhej strane, na odborné psychologické a špeciálno-pedagogické vyšetrenie sa do veku 3 rokov dostalo iba 11 % detí respondentov.

SPOSA v spolupráci so svojimi partnermi pripravili pri príležitosti Svetového dňa povedomia o autizme dňa **7. apríla verejnú zbierku**, ktorej výtazok bude venovaný na **podporu činnosti regionálnych centier SPOSA po celom Slovensku**. Zároveň sa 7. apríla od 13,00 do 17,00 hod. na Hviezdoslavovom námestí v Bratislave uskutočnilo **podujatie pre verejnosť „Waterball Day 2010“**, ktorého sa zúčastnili aj mnohé rodiny s autistickými deťmi.

Viac informácií nájdete na www.sposa.sk.

1. Štúdia analýzy stavu práv na rovnaké zaobchádzanie u osôb s autizmom, SPOSA, 2006